

Otázka: Plemena skotu a plemenářská práce v chovu skotu

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): Baruu

Rozdělení podle užitkovosti- mléčná, masná a kombinovaná

Mléčná plemena skotu

Kolem 450 druhů plemen skotu na světě

Holštýnský skot (holštýnsko- fríský)

Nejvíce prošlechtěná na mléčnou užitkovost, nemá konkurenci

Historie- pochází z černostrakatého nížinného skotu-> choval se v oblasti Fríska (Německa)

-užitkovost původně kombinovaná, v 19. stol bylo importováno do Kanady a USA-> zde přešlechtěno na mléčnou užitkovost, zvětšil se tělesný rámec a zlepšilo se utváření vemene

-kolem 60. let 20. století - zpětný odvoz do EV

-poté se začal používat k zušlechťování černostrakatý evropský skot= holštýnizace- pořád pokračuje

Popis- velký těl. rámec

-prostorný hrudník

-plemeno bez zbytečné svaloviny

-ostrý kohoutek, výrazné kyčle, zřetelnou hladovou jámu, pevné končetiny a jemnou kůži

-vemeno- velké, dobře upnuté, vysoký podíl žláznaté tkáně

-rohaté

Zbarvení- černobílé (výjimka 5% populace je červenobílá- Red Holštýn)

Chovný cíl- dojivost za normovanou laktaci 3500-3700kg mléka

-tuk 3.7%

-bílkoviny 3.3%

-mezidobí do 400 dnů

-věk při prvním otelení do 26. měsíců

-produkční dlouhověkost 3.5 laktace

-výška v kříži 149-153 cm

-živá hmotnost 650-750 kg

Ayshire

Pochází ze Skotska

Historie- vznik v 18. stol z původních skotských plemen

-používal se k zušlechťování českého strakatého skotu

tučnost mléka až 4%

celosvětově rozšířený, ve Finsku 70% dojného skotu, VB, S Amerika

popis- střední těl. rámec

-hluboký a prostorný hrudník

-suché končetiny

-vemeno- velké, dobře upnuté, krátké struky a polovejčitý tvar

-lyrovité rohy

-hlava pigmentovaná s bílou lisinou

-zbarvení- černobílé

Má dobrou konstituci- odolné, skromné, dlouhověké, plodné, dobrá pastevní schopnost

Živá hmotnost- kr 500-750 kg

Kohoutková výška- kr 126-132 cm

býk 140 cm

Užitkovost- 5000 za laktaci

Celosvětové plemeno

Jersey

pochází z ostrova Jersey, ale jeto Anglické plemeno

od roku 1763 pouze čistokrevná plemenitba

výrazně mléčné plemeno

popis- malý těl. rámec

-jemná a ušlechtilá kostra, prostorný hrudník

-dlouhý krk, krátká hlava

-typické znaky- štíčí hlava, žlutohnědá barva

-okolo mulce světlý proužek

-nejvyšší relativní užitkovost na 100 kg živé hmotnosti

Vysoká tučnost mléka- okolo 6%, vysoký obsah bílkovin 4%-> vhodné pro výrobu sýra a másla

Kohoutková výška- kr 120-125cm   bý 127-130 cm

Hmotnost- kr 350-450 kg   bý 700kg

Vyžaduje velkou individuální péči a kvalitní objemná krmiva

Celosvětově rozšířená- Anglie, Dánsko, Švédsko

Kombinovaná plemena skotu

Dělí se na- plemena horského strakatého skotu

-červenostrakatý nížinný skot

-alpská hnědá plemena

-pincgavský skot

plemena horského strakatého skotu

pochází ze Švýcarska, zde se pásla a všechna pocházejí od skotu Bernského a Simentálského-> vyvážená do zahraničí-> základ novým plemenům= česká straka

užitkovost trojstranná- maso, mléko, tah

variabilita užitkových a exteriérových znaků

popis- silná kostra, velká široká hlava, široký hřbet

-křížová kost je na úrovni pánve, široce postavené končetiny

-dobré osvalení, pevnou konstituci

Zbarvení- černostrakaté nebo žlutostrakaté, hlava je vždycky bílá, bílý musí být i ocas a spodek končetin

Švýcarsko a různé Evropské země

Mondbeliard

Fylogeneticky příbuzný s naší strakou

Pochází z Francie- v 18. stol

Popis-velký těl. rámec

-velká kostra, suché klouby

-prostorný hrudník

-dobře utvořené paznehty

-velký podíl žláznaté tkáně

-hlava a spodek končetin jsou bílé

Kohoutková výška- kr 140-144cm   bý 152-158cm

Hmotnost- kr 650-750 kg   bý 1000-1200kg

Mléčná užitkovost- 6000kg mléka za laktaci

-mléko obsah tuku 3.85%

Bílkovin 3.4%

-dobrá perzistence laktace

Mléko: maso   70:30

Může se vykrmovat do vyšší porážkové hmotnosti

Konstitučně pevný, dlouhověký, dobrý ZS, dobrá pastevní schopnost, Francie, Německo, Švýcarsko, Itálie, ČR

Fleck vieh

Nejrozšířenější plemeno kombinované užitkovosti v EV- Rakousko, Německo, ČR, Švýcarsko

Vzniklo přechodným křížením Simetálského a Bernského skotu-> zvýšení mléčné užitkovosti a zlepšení tvarových vlastností vemene- Aishyre, Red Holštýn, Mondbeliard

Každá země má svůj chovný cíl a standart

Popis- střední až větší těl. rámeček

-dobré osvalení

-zdravé končetiny

-žláznaté vemeno

-rohaté

-v Německu geneticky bezrohá

-červenostřakaté, žlutostrakaté, hlava a spodek končetin musí být bílé

Kohoutková výška- kr 138-144cm   bý 150-158cm

Hmotnost- kr 650-750 kg   bý 1100-1200 kg

Maso: mléko   40:60

Výborná masná užitkovost- přírůstek u býků 1300g/den

Jatečná výtěžnost 60%

Mléčná užitkovost za normovanou laktaci 6000-7000kg

Větší tučnost 4,2%, bílkovin 3,45%

červenostřakatý nížinný skot

MRI- holandský strakatý nížinný skot

-zkratka řek okolo oblasti, kde vzniklo

-zušlechťováno Red Holštýnem

Německý červenostřakatý nížinný skot- vznikl sloučením několika párů německých červenostřakatých

Alpský hnědý skot

Od Švýcarského hnědého skotu

Německý hnědý skot

Švýcarský hnědý skot

Jedno z nejstarších plemen

Vznik- před 1000 lety ve Švýcarsku, v 19. stol dovážen do USA

Zušlechťován na mléko

Popis- střední až větší těl. rámec

-velice dobře utvořené končetiny a pánev

-dobrý fundament (funkčnost končetin)

-dobré osvalení

-rohaté

-barva- celoplášťově šedý až hnědý, u některých zvířat tmavý pruh na hřbetě

Kohoutková výška- kr 135-142 cm

bý 150-160 cm

Hmotnost- kr 600-700 kg

bý 1000-1200kg

Masná užitkovost výborná

Dobré zdraví, perzistenci laktace

Dobře zužitkovává objemná krmiva

Afrika, Ukrajina, S Amerika, Švýcarsko, Francie, Slovinsko, Rusko, USA, Kanada

Pinsgavský skot

Rakouské plemeno- Rakouské Alpy

Trojstranná užitkovost

V Rakousku jako genová rezerva

Popis- střední až velký těl. rámec

-pevné končetiny

-rohaté

-zbarvení- kaštanově červené, bílý pruh od kohoutku přes hřbet, zadní stranu hýždí, spodní část těla a spodek hrudníku až po konec hrudní kosti

Kohoutková výška- kr 135-140cm   bý 145-150cm

Hmotnost- kr 650-750kg   bý 1100-1200kg

Odolné plemeno, dobromyslné

Mléčná užitkovost 5300kg mléka- tuk 3.9%

Bílkoviny 3,3%

Rakousko, Slovensko

Piemontese

Italské plemeno původně trojstrannou užitkovostí

Jediné evropské plemeno s krví zebu

Popis-střední těl. rámec

-jemná kostra se silným osvalením

-tmavé paznehty a kůže

-rohaté

-světle šedá brava, u krav tmavá vulva, telata červenohnědá

Kohoutková výška- kr 130 cm   bý 140 cm

Hmotnost- kr 600-700kg   bý 800-1000kg

Vysoká kvalita masa

Vysoký podíl tuku

Občas se vyskytne hypertrofie bederních a hýžděových svalů

Itálie, Austrálie, Čína, Nový Zéland, Amerika

Masná plemena skotu

Charolais

Nejrozšířenější v ČR, francouzské plemeno

Podílelo se na vzniku dalších plemen

Rohaté- ve francii bezrohé u nás též

Popi- větší těl. rámec

-kostra pevná a silná

-silné končetiny, krátká hlava, rohaté

-barva- smetanově bílá, až světle žlutá mulec, rohy paznehty

-výborné osvalení

Výška v kohoutku- kr 135-140 cm   bý 142-150 cm

Velmi dobrá výkrmnost a jatečnou výtěžnost

Maso má nízký podíl tuku

Vynikající pastevní schopnost

Francie, většina EV, Amerika

Limousine

Francouzské plemeno

Původně na práci od roku 1900 šlechtěno na maso

Nízký sklon k tučnění

Popis- jemná kostra

-rohaté

-barva- červenohnědá, světlý proužek okolo očí

-rohy, mulec a paznehty světlé

Kohoutková výška- kr 132-138 cm

bý 140-148cm

Hmotnost- kr 600-750 kg

bý 1000-1200kg

Dobře osvalený

Vysoká jatečná výtěžnost

Dobrá odolnost, plodnost, lehké porody

Dlouhověký, výborné mateřské vlastnosti

Francie, EV

Blonde D´aquitane (plavý aquitánský skot)

Původ ve francii- jih- 1962- spojením 3 plemen

Popis- velký těl. rámec

-rohaté

-velmi dobře osvalené, malá hlava

-jemné končetiny

-barva žlutá

Kohoutková výška- kr 140-145cm   bý 150-160 cm

Velice vyvinuté osvalení

Dlouhověké

Růstové ranná, málo tuku, kvalitní maso

USA, Argentina, Austrálie, EV

Salers

Velmi staré francouzské plemeno

Původně trojstranná užitkovosti

V ČR v menší míře

Popis-velký těl. rámec

-dobré osvalení

-pevné končetiny

-široká hlava s lyrovitými rohy

-barva mahagonově červená

-bílý chvost ocasu

-dlouhá a kadeřavá srst

Kohoutková výška- kr 140 cm

bý 150 cm

Hmotnost- kr 650-750 kg

bý 1000-1100kg

Vynikající mateřské schopnosti, snadné telení

Chodivý, nenáročný, dlouhověký

Maso- velice chutné

Francie, Španělsko, Portugalsko

Belgické modrobílé

Původně kombinovaná užitkovost

60 let už na masnou produkci

V Belgii tvoří 40% ze všeho skotu

Popis- malá hlava

-střední až velký těl. rámec

-těžký skot

Kohout. výška- kr 135-145 cm

bý 145-150 cm

Hmotnost kr 700-800 kg

bý 1000-1200kg

Masité osvalení

Hypertrofie svalstva= dvojbedří- místo 1 svalového vlákna jsou 2

Krávy se telí císařským řezem (až 12x)

Belgie, Francie

Skotský náhorní skot (Highland)

Ze Skotska

200 let je chován v nezměněný podobě

Největší chovatel je Německo

Popis-malý těl. rámec

-silné a krátké končetiny

-hlava krátká a široká, dlouhé rohy

-barva-červenohnědá, tmavohnědá, žlutá, vzácně bílý nebo strakatý

-srst- dlouhá a hustá

Kohoutková výška- kr 115-120 cm

bý 125-135cm

Hmotnost- kr 420-520 kg

bý 650-750 kg

Nenáročné plemeno

Otužilé

Lehké porody a dobré mateřské vlastnosti

Jako prostředek při údržbě krajiny

Hobby plemeno

VB, EV, S Amerika

Masný simentál

Pochází ze simentálska

Popis- větší těl. rámec

-silné končetiny

-bezrohé

-červeno nebo žluto strakatý

-hlava bílá a červený mulec

Kohoutková výška- kr 138-142 cm

bý 148-156cm

Hmotnost- kr 700-800 kg

bý 1100-1300kg

Výborná jatečná výtěžnost

Nízký sklon k tučnění- vysoká kvalita masa

VB, Německo, Švédsko, Slovensko, Amerika, Austrálie

Hereford

Anglické plemeno, současný vzhled od roku 1800

Od roku 1995 je i bezrohá forma

Popis- střední těl. rámec

-velká hloubka hrudníku

-mohutné plece

- krátké končetiny

-celoplášťově červený, ale hlava a spodní část krku, šourek nebo vemeno, chvost ocasu a kohoutek jsou bílé

-původně rohatý

Kohoutková výška- kr 130-138 cm

bý 140-180 cm

Hmotnost- kr 500-650kg

bý 850-1050kg

Netučný, nenáročný, otužilý, snadné telení. Nejrozšířenější masné plemeno na světě, první masné plemeno chované v ČR

Aberdeen Angus

Z VB, šlechtění v Kanadě a USA

Popis- malý až střední těl. rámec

-obdélníkový trup

-krátké končetiny

-zřetelně vystouplá hrudní kost

-bezrohé

-černé zbarvení

-červená část populace- Red Angus

Kohoutková výška- kr 130-136 cm

bý 140-146cm

Hmotnost- kr 550-700kg

bý 900-1050kg

Vysoká jatečná výtěžnost

Jemné mramorované maso, sklon k tučnění (žlutý tuk)

Lehké porody, malá telata, chodivé plemeno

Nenáročná, přizpůsobivá

1 za 3 nejrozšířenějších plemen

Austrálie, Nový Zéland, EV, VB

Galloway

Nejstarší plemeno z VB

Popis- malý až střední těl. rámec

-hluboký hrudník, hranatá plec

-krátká a široká hlava, bezrohé

-srst delší a vlnitá

-žlutošedý nebo bílý

-telata se mohou narodit mahagonově červená

Kohoutková výška kr 122 cm

bý 128cm

Hmotnost- kr 450-530 kg

bý 800 kg

Jemné mramorované maso

Vhodné pro extenzivní výkrm

Pozdní plemeno, nenáročný, odolný, klidný temperament

Lehké porody

Velké a ploché paznehty

Vývoj chovu skotu v ČR

Česká straka

Původní plemeno ČR

Střední těl. rámec

Trojstranná užitkovost, celoplášťově červená, může být trochu žlutá

Tmavý mulec a paznehty, pigmentované vemeno, tmavé špičky rohů

Hmotnost-kr 470-530 kg   bý 750-850 kg

Khv- kr 125-135 cm   bý 138-142cm

Živý temperament, dlouhověkost, konstitučně pevná

Dojí 3-3,5 tis kg mléka-> 4-4.5%tuk-> vysoká tučnost-> mléko nažloutlé

U nás zařazena do genových rezerv v roce 1992

80-100plemenných krav se u nás chová, nejvíce na statku v Lánech

Čestr= český strakatý skot

Zaměření- kombinované maso : mléko 40:60

Historie- 30. léta 20 stol- v ČR sjednocování rázů černostrakatého skotu

-po 2. svět. Válce přešlechtěno na maso a mléko a na tvarové vlastnosti vemene

1951- česká straka uznaná jako plemeno

1967- dostala název český strakatý skot

Šlechtění straky

Probíhá od 60. let 20 stol

Šlechtění na zvýšení dojivosti a tvarové vlastnosti vemene

Fylogeneticky příbuzná plemena se využila: Aishire- zlepšil tvar vemene, zhoršil masnou užitkovost, Dánský červený a Švédský černostrakatý

1971- se začal ve šlechtění používat Red Holštýn- na zvýšení dojivosti, na zvětšení těl. rámce a zlepšení tvaru vemene

V současné době se používají fylogen. příbuzná plemena- Mondbeliard a čistokrevná plemen

Chovný cíl čestra

Dojivost za normovanou laktaci (305 dní) 6000-7500kg mléka

Obsah bílkovin 3,5%

Obsah tuku 4-4,1%

Věk při 1 otelení do 28 měsíců

Mezidobí- 380-390 dní

Tuk: bílkoviny 1.15-1.2:1

Produkční dlouhověkost dojnic 4-5 laktací

Výška v kříži 140-144 cm

Živá hmotnost 650-750kg

Průměrný denní přírůstek výkrmu mladých býk 1300g a více

Jatečná užitkovost 57-59%

Plemenářská práce v chovu skotu

Zákon o šlechtění, plemenitbě a evidenci H -> plemenářský zákon

Řídí je ministerstvo zemědělství- má pověřené organizace aby řídila šlechtění v určité oblasti
např: svaz chovatelů masného skotu

Cílem je zlepšování genofondu- zlepšování produkčních a reprodukčních vlastností

Selekce v chovu skotu

Základní prostředek pro dosažení cíle plemenářské práce

Provádí se postupně

Požadavky- co nejpřesnější

-intenzivní

-aby nestála příliš mnoho peněz

Předpoklady-řádně označená zvířata

-informace o původu

-evidence užitečnosti

Druhy selekce- pozitivní

-negativní

Pozitivní selekce

Má obecnou plemennou hodnotu zjistíme z kontroly dědičnosti

Stanovují se hlavní selekční znaky- mléčný- dojivost, kg bílkovin

Druhotní selekční znaky- nízké dědivé znaky

-můžou ovlivnit ekonomiku

-plodnost, konverze, snadnost otelení, odolnost vůči nemocem, dlouhověkost

Negativní selekce

Spojeno s obnovou stáda

Nejvíce u dojnic

Příčiny- nízká užitkovost, špatná plodnost, zdravotní stav, záněty

Nežádoucí omezení genotypu

Selekce u telat

Nejdůležitější je zdravotní stav

Podle původu

5-8%

Selekce u jalovic

Podle zdravotního stavu, růstové křivky, exteriéru, vyřazení pro neplodnost, 20%

Selekce u krav

Selekce podle plodnosti a mléčné užitkovosti

30%

Na 100 kusů krav zařazujeme ročně do stáda 35-38 jalovic

Masné krávy okolo 20%

Selekční tlak

Intenzita selekce

Nejvyšší tlak u dojnic

Nejnižší ve výkrmu

Selekční program

Souhrn pravidelně se opakujících selekčních opatření

Cílem je promyšlené využití jedinců v plemenitbě

Genetický zisk-.... úspěšnosti

dlouhodobá záležitost

výběr dobrých rodičů kvůli posunu další generace

principy- systematické prověřování a testování plemenných býků

-intenzita selekce matek a otců býků

-centrální evidence a řízení populace skotu

Selekce Čestr

Celosvětově otevřená populace, kdy se v plemenitbě používají i býci fylogeneticky příbuzných plemen

Každoročně se stanovují kritéria pro výběr matek a otců býků

Selekční index- kouká se na znaky produkce mléka, masa

-fitness-znaky reprodukční dlouhověkosti

Hlavní selekční kritéria- kg bílkovin, kombinovaný užitkový typ a dobře utvářený exteriér

Selekce Holštýn

Celosvětově otevřená populace

Každý rok se stanovují kritéria pro výběr býků

Kritéria- kg bílkovin, kg mléka

Selekční index- produkce+ plodnost+ zevnějšek